

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Designing a curriculum model based on emotional education with a brain education approach

Ghader Rasoli *¹, Javad Keyhan ²

¹ Islamic Azad University, Urmia branch, Urmia, Iran.

² Islamic Azad University, Urmia branch, Urmia, Iran.

ABSTRACT

Keywords:

Emotional education, curriculum, brain education approach, curriculum design, brain science, emotional promotion

lrasoliighader@gmail.com

Background and objectives: The purpose of the research is to design a curriculum model based on emotional education with the approach of brain education. **Methods:** The research method of the present study is qualitative in such a way that the synthesis research method was used and the Friedman test was used to rank each of the elements. became. The research community based on the goals, questions and stages of the research, including two sections of written library documents, and 15 teachers in Urmia city were used to determine the ranking of the nine elements of the curriculum. In this method, the research conducted in the field of emotional education and brain education was investigated and analyzed by identifying the commonalities and differences of different researches. The reliability of the questionnaire was calculated using SPSS software (Cronbach's alpha coefficient), 0.748. **Findings:** In the beginning, in order to find the components, we studied and reviewed the sources related to emotional education and brain training approach with more than 60 internal and external sources, finally we reached saturation with 32 sources and 10 main components such as mental stimulation, activities mental, flexibility of the brain and nerves, brain and nerve science, mehrvarzi, numerical processing, educational neuroscience, moral education, the principle of emotional promotion and regulation and control of emotions were identified. According to the results of Friedman's test, while ranking the elements of the proposed curriculum model, the teachers introduced the content element with the highest importance and rank, the goal in the rank. **Conclusion:** As a result, it is possible to apply brain-centered emotional education using the suggested curriculum for elementary schools.

ISSN (Online): 2980-7948

DOI: 10.48310/jcdr.2024.15853.1083

Received: 2024-02-19 Reviewed: 2024-07-24 Accepted: 2024-08-05 pp: 119-136

Citation (APA): Rasoli, G., & Keyhan, J. (2024). Designing a curriculum model based on emotional education with a brain education approach. *Journal of research in curriculum studies*, 3(2), 119-136.
<https://doi.org/10.48310/jcdr.2024.15853.1083>

طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز

مقاله پژوهشی / مروری

قادر رسولی^{۱*}، جواد کیهان^۲

راسولیghader@gmail.com

۱ دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران

۲ دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، ارومیه، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: هدف پژوهش طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز است. روش تحقیق پژوهش حاضر کیفی است به گونه‌ای که از روش سنتز پژوهی استفاده شد و برای رتبه بندی هر کدام از عناصر از آزمون فریدمن استفاده شد. جامعه پژوهش بر اساس اهداف، سؤالات و مراحل پژوهش شامل دو بخش اسناد مکتوب کتابخانه‌ای در بخش کیفی و در تعیین رتبه بندی عناصر نه گانه برنامه درسی از ۱۵ معلم در سطح شهر ارومیه به شیوه در دسترس استفاده شد. در این روش به بررسی و تحلیل تحقیقات انجام شده در زمینه تربیت عاطفی و تربیت مغز پرداخته شد و با شناسایی نقاط اشتراک و افتراق پژوهش‌های مختلف، تحلیل شد. با استفاده از نرم افزار SPSS (ضریب آلفای کرونباخ)، ۰/۷۴۸ محاسبه شد. **یافته‌ها:** در ابتدا جهت یافتن مؤلفه‌ها، مطالعه و بررسی منابع مرتبط با تربیت عاطفی و رویکرد تربیت مغز با بیش از ۶۰ منبع داخلی و خارجی، در نهایت با ۳۲ منبع به اشباع رسید و ۱۰ مؤلفه اصلی از قبیل، تحریک ذهنی، فعالیت‌های ذهنی، انعطاف پذیری مغز و اعصاب، علوم مغز و اعصاب، مهرورزی، پرادش‌های عددی، علوم اعصاب آموزشی، آموزه‌های اخلاقی، اصل ارتقای عاطفی و تنظیم و کنترل عواطف شناسایی شدند. طبق نتایج آزمون فریدمن، رتبه بندی عناصر الگوی برنامه درسی پیشنهادی به این صورت بود که معلمان عنصر محتوا را دارای بالاترین اهمیت و رتبه، هدف را در رتبه معرفی کردند. **نتیجه‌گیری:** در نتیجه می‌توان الگوی پیشنهادی برنامه درسی تربیت عاطفی با رویکرد مغز محور را برای مدارس ابتدایی بکار گرفت.

DOI:

10.48310/jcdr.2024.15853.1083

واژه‌های کلیدی:

تربیت عاطفی، برنامه درسی، رویکرد تربیت مغز، طراحی برنامه درسی، علوم مغز، ارتقای عاطفی
۱. نویسنده مسئول

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲-۱۱-۳۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳-۰۵-۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳-۰۵-۱۵ شماره صفحات: ۱۳۶-۱۱۹

COPYRIGHTS

©۲۰۲۴ Rasoli, G., & Keyhan, J. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

برنامه درسی، به عنوان یکی از حوزه‌های علوم تربیتی، با هدف مهندسی تعلیم و تربیت شکل گرفته است. نخستین اندیشمندانی که سعی در تعیین ماهیت این رشته و بررسی پیدایش آن در دنیای علم داشته‌اند، با سوالاتی در مورد اینکه چگونه می‌توان مجموعه اقدامات و فعالیت‌های مرتبط با تعلیم و تربیت را با رعایت قوانین و ضوابط مشخصی طراحی و سازماندهی کرد تا یادگیری مؤثر حاصل شود، درگیر بودند (فرمینی فراهانی و رضوان‌خواه، ۱۳۹۶: ۵۵). برنامه درسی به عنوان نقشه‌ای برای یادگیری مطرح می‌شود و تجربه و عمل در زمینه یادگیری ارتباط عمیقی با آن دارد (ملکی، ۱۳۹۲). الگوی برنامه درسی به ساختار و سازماندهی محتوا و فعالیت‌های آموزشی اشاره دارد و نقش مهمی در شکل دادن به تجربیات و نتایج یادگیری دانش‌آموزان دارد (بحری، سرمدی و ایمانی نایینی، ۱۴۰۰: ۳۷۵).

برنامه درسی در زمینه علوم تربیتی به عنوان یک مفهوم جامع و اساسی مورد توجه قرار گرفته و به طراحی و سازماندهی فرآیند یادگیری در محیط تعلیمی اشاره دارد. هنگامی که یک نقشه یا برنامه درسی تدوین می‌شود، سوالات اساسی مطرح می‌شوند. اولین سؤال این است که چه محتوایی باید به دانش‌آموزان آموخته شود؟ این موضوع به تعیین درس‌ها و مفاهیم اصلی می‌پردازد. در ادامه، چگونگی انتقال این محتواها به دانش‌آموزان مورد بررسی قرار می‌گیرد، که شامل انتخاب روش‌ها و استراتژی‌های آموزشی مناسب است. در این فرآیند، عملیات ارزیابی نیز حائز اهمیت است و روش‌ها و ابزارهای ارزیابی برای اندازه‌گیری درک و یادگیری دانش‌آموزان تعیین می‌شود. همچنین، به سوالاتی پرداخته می‌شود که چگونه می‌توان به تفکر و توسعه مهارت‌های فردی دانش‌آموزان کمک کرد و عوامل توسعه فردی و اجتماعی در طراحی برنامه درسی در نظر گرفته می‌شوند. به این ترتیب، برنامه درسی به عنوان یک نقشه یادگیری با تأثیر بسزایی در بهبود فرآیند یادگیری دانش‌آموزان مشغول به کار می‌شود و اساس اصلی تعلیم و تربیت را فراهم می‌آورد (لشکری، براتعلی و سعادت‌مند، ۱۳۹۹: ۲۵۶؛ بحری، سرمدی و ایمانی نایینی، ۱۴۰۰: ۳۷۶).

تربیت عاطفی نقش مهمی در رشد عاطفی کودکان ایفا می‌کند و اغلب به والدین یا مراقبان ارتباط داده می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد که تربیت عاطفی و توسعه مهارت‌های اجتماعی-عاطفی برای رفاه کلی و موفقیت تحصیلی کودکان بسیار اهمیت دارند. در این راستا، نگاه و توجه والدین به رشد عاطفی کودکان تأثیر مستقیمی بر آینده آنان خواهد داشت (چامارتی، ۲۰۱۹: ۸).

در این سیاق، باید توجه داشت که حافظه تربیتی ممکن است تحت تأثیر وضعیت عاطفی فعلی افراد مبتلا به اختلالات عاطفی و اضطرابی قرار گیرد. بنابراین، در تربیت و پرورش کودکان، درک صحیح از حالات عاطفی آنها و توجه به مسائل روانی ایشان از اهمیت بسیاری برخوردار است (بلوویت، فولر-تیسکیویچ، نولان، برگمایر، ویکاری، هوانگ و اسکوتریس، ۲۰۱۸: ۱۲). مطالعه و درک عواطف انسانی از جمله مهمترین عواملی است که به تربیت مؤثر نسل جوان کمک می‌کند. فهم عواطف افراد، به ویژه کودکان و نوجوانان، اساسی است تا بتوان بهترین روش‌ها را برای تربیت و حمایت از آنها پیدا کرد (شریعتی، سید صدر الدین و صحرايي، ۱۳۹۸: ۶۳). از طرفی، سوء استفاده عاطفی که به رابطه طولانی‌مدت به جای وقوع رویدادهای خاص اشاره دارد، نگرانی جدی در حوزه پشتیبانی از کودکان است (جهان داری، علوی و امیری خراسانی، ۱۳۹۹: ۱۹۳ و ۱۹۴).

در دهه‌های اخیر، علم تعلیم و تربیت با شناخت رویکردهای مختلفی در زمینه فرآیندهای آموزشی به سرعت پیش رفته است. یکی از این تئوری‌ها که به نام "تربیت مغز" شناخته می‌شود، توجه بسیاری از متخصصان تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده است. این تئوری با تأکید بر مغز و نحوه کارکرد آن، ارتباط میان آن و فرآیندهای یادگیری را بررسی و به عنوان یک الگوی جدید در زمینه‌های آموزشی، به ویژه آموزش ریاضی، مطرح کرده است (جانتر، ۲۰۲۱: ۶). تربیت مغز، یک رویکرد جدید در زمینه علوم انسانی است که به ویژه در حوزه تعلیم و تربیت، تأثیرات بسزایی

¹ Chamarty

² Blewitt, Fuller-Tyszkiewicz, Nolan, Bergmeier, Vicary, Huang, & Skouteris

³ Joyner

داشته است. این تئوری نه تنها در علوم تجربی و ریاضی، بلکه در زمینه‌های علوم انسانی نیز کاربردهای گسترده‌ای دارد. با تأکید بر نحوه عملکرد مغز در فرایندهای یادگیری، تربیت مغز در علوم انسانی ابزاری قدرتمند برای بهبود فرایندهای تعلیم و تربیت فراهم کرده است (کریستووآو، والنته، ربلو و رویوو، ۲۰۲۳: ۳). در حوزه علوم انسانی، تربیت مغز به ما کمک می‌کند تا بهترین راهکارها و روش‌های تربیتی را برای ارتقاء فهم و توسعه مهارت‌های انسانی شناسایی کنیم. این رویکرد به ما امکان می‌دهد تا با درک بهتری از عملکرد مغز در مواجهه با مسائل انسانی، بهبود در زمینه‌های ارتباطات، مهارت‌های اجتماعی، و مدیریت احساسات را تجربه کنیم (شاهسونی، براتعلی و کشتی آرای، ۱۴۰۱: ۱۱۶). از طرف دیگر، تربیت مغز در علوم انسانی باعث می‌شود تا به نحوه ارتباط میان عواطف و فرآیندهای یادگیری پی ببریم. در درک بهتر از اینکه چگونه حالات عاطفی افراد می‌توانند بر توانایی یادگیری آنها تأثیر بگذارند، این رویکرد به ما کمک می‌کند تا راهکارها و روش‌هایی را برای تربیت افراد با توجه به این تفاوت‌ها ارائه دهیم (براتعلی، یوسفی، کشتی آرای و صبوری، ۱۳۹۵: ۶).

تربیت عاطفی که به رشد عاطفی کودکان می‌پردازد، نقش بسیار مهمی در مسیر تربیتی دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که توسعه مهارت‌های اجتماعی-عاطفی از اهمیت بسیاری برخوردار است و تأثیر مستقیمی بر رفاه کلی و موفقیت تحصیلی کودکان دارد (براتعلی و همکاران، ۱۳۹۵: ۷). این نکته نشان از ضرورت توجه به تربیت عاطفی در برنامه‌های درسی دارد. به همین ترتیب، رویکرد تربیت مغز که به درک عمیق‌تر از فرآیندهای یادگیری مغز اشاره دارد، نیز در علوم انسانی به عنوان یک ابزار قدرتمند برای بهبود فرآیندهای تعلیم و تربیت به کار می‌رود. این رویکرد اصول معناداری را ارائه می‌دهد که چگونگی فعالیت مغز در هنگام آموزش را توضیح می‌دهد و به وسیله آن می‌توان بهبود در زمینه‌های ارتباطات، مهارت‌های اجتماعی، و مدیریت احساسات را تجربه کرد. در این مسیر، ترکیب تربیت مغز و تربیت عاطفی در برنامه‌های درسی علوم انسانی می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری و رشد کامل دانش‌آموزان کمک کند (بلوویت و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۳). تا بحال تحقیقات مشابهی از قبیل شناسایی مؤلفه‌های الگوی برنامه درسی مبتنی بر هوش عاطفی با رویکرد تربیت مغز توسط لشکری و همکاران (۱۳۹۹) انجام شده است. اما جامعه آماری در دخیل در شناسایی مؤلفه‌ها بیشتر از دید پزشکی به این قضیه دخیل بوده و کادر آموزشی در این نوع تحقیقات استفاده نشده است، با توجه به اینکه کادر آموزشی درک بهتری نسبت به برنامه درسی دارند انتظار می‌رود که طراحی برنامه درسی پیشنهادی به نسبت بهتر باشد و بر اساس نظرات این گروه نتایج می‌تواند موثرتر باشد. همچنین در این راستا ترکی و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی مشابه، بر وجود ارتباط عناصر برنامه درسی با مسائل سیستم آموزشی، تربیت مبتنی بر مغز، اصلاح برنامه‌های درسی، اهداف برنامه درسی، هماهنگ کننده مدرسه و مجریان استانی و کشوری، برون‌دادهای آموزشی، امکانات مالی - رفاهی، فرایند برنامه ریزی درسی، دوره‌های آموزشی برنامه ریزی درسی، مشارکت در برنامه ریزی درسی، تسهیل اجرای برنامه‌های درسی، مهارت‌های تدریس، شیوه‌های مدیریت کلاس، هماهنگ کننده مدرسه و والدین تأکید کردند. امید می‌رود با طراحی الگوی درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز، گامی نه چندان بزرگ و لی مفیدی را در راستای ارائه اطلاعات به محققین و کلیه دست اندرکارانی که در زمینه طراحی و پایه ریزی برنامه درسی فعال هستند، ارائه دهد.

اهداف تحقیق

هدف کلی: طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز

اهداف جزئی:

- ۱- شناسایی ویژگی‌های برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز
- ۲- طراحی الگوی ویژگی‌های برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز
- ۳- رتبه بندی هر کدام از ویژگی‌های یا عناصر الگوی ویژگی‌های برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز

¹ Cristóvão, Valente, Rebelo & Ruivo

روش

روش تحقیق از نوع کیفی است به گونه‌ای که برای طراحی الگو برنامه درسی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز از روش سنتزپژوهی^۱ و برای رتبه بندی هر کدام از عناصر از آزمون فریدمن استفاده شد. بدین منظور ابتدا به بررسی و تحلیل تحقیقات انجام شده در زمینه تربیت عاطفی با رویکرد مغز محور پرداخته شد و با شناسایی نقاط اشتراک و افتراق پژوهش‌های مختلف، مولفه‌های اصلی طی تحلیلتم (کد گذاری باز، محوری و انتخابی) شناسایی شدند. سپس الگوی برنامه درسی پیشنهادی بر اساس ویژگی‌های مورد نظر طراحی و به منظور رتبه بندی هر کدام از عناصر برنامه درسی، پرسشنامه محقق ساخته در اختیار ۱۵ نفر از معلمان مطلع از برنامه‌درسی که به صورت هدفمند انتخاب شدند، قرار گرفت. روند کار به این صورت بود که این افراد نظرات خود را درباره ویژگی عناصر نه‌گانه برنامه‌درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز از طریق پرسشنامه محقق ساخته حاوی سؤالات با طیف لیکرت ۵-۱ (خیلی کم تا خیلی زیاد) ارائه دادند. برای بررسی روایی پرسشنامه از روایی محتوایی استفاده شده‌است به این ترتیب که با نظر خبرگان در خصوص شمول تناسب گویه‌های مرتبط به هر عنصر نظرخواهی شد و پس از تأیید آنها پرسشنامه‌ها برای اجرای نهایی آماده شد. این روند تضمین کننده روایی محتوایی ابزار پرسشنامه بوده است. برای بررسی پایایی ابزار پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از نرم افزار SPSS (ضریب آلفای کرونباخ)، ۰/۷۴۸ محاسبه شد. در این پژوهش جامعه پژوهش بر اساس اهداف، سؤالات و مراحل پژوهش شامل دو بخش زیر است:

۱- اسناد مکتوب کتابخانه‌ای و الکترونیکی فعالیت‌های ملی و بین‌المللی

۲- معلمان سطح شهر ارومیه در مقطع متوسطه، ۱۵ نفر انتخاب شدند.

بر اساس جامعه، نمونه و اطلاع رسانی‌هایی که در این پژوهش بکار می‌روند عبارتند از:

۱- در مرحله اول (سنتزپژوهی) اسناد فعالیت‌های کشورهای جهان به روش نمونه گیری هدفمند از بین اسناد ملی و بین‌المللی انتخاب می‌شوند. و معیار انتخاب، اسنادی که ارتباط بیشتری با موضوع داشته و همچنین اسناد فعالیت‌های کشورهای پیشرفته‌ای که در زمینه فعالیت‌های فعال هستند، می‌باشد.

۲- در مرحله دوم (اعتباربخشی) ۱۵ نفر از معلمان به روش نمونه گیری هدفمند بر اساس اینکه در زمینه برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز، انتخاب شدند.

یافته‌ها

در ابتدا جهت یافتن مؤلفه‌ها، مطالعه و بررسی منابع مرتبط با تربیت عاطفی و رویکرد تربیت مغز با ۳۲ منبع داخلی و خارجی به منظور پاسخ به هدف جزئی شناسایی ویژگی‌های برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز، به اشباع رسید و در مجموع ۹۸ مؤلفه یا یافته مطابق با جدول ۱ گردآوری شد.

جدول ۱. یافته‌های حاصل از منابع مورد استفاده

ردیف	نام نویسندگان (سال)	موضوع	یافته‌ها
۱	حسینی و همکاران (۱۴۰۱)	راهکارهای تربیت عاطفی قرآن برای تقویت خودشفقتی	(۱) خوب بودن (۲) پاکي و صداقت (۳) عاطفه مثبت
۲	جهان داری و همکاران (۱۳۹۹)	مبانی خداشناسی مولانا و دلالت‌های آن در تربیت عاطفی (اصول و روش‌ها)	(۱) دلالت‌های تربیت عاطفی
۳	لشکری و همکاران	شناسایی مؤلفه‌های الگوی برنامه درسی مبتنی بر هوش	(۱) ساختار مغز و فیزیولوژی

¹ Synthesis

مغز پرآدزش های عددی (۲) علوم اعصاب آموزشی (۳)	عاطفی با رویکرد تربیت مغز (۱۳۹۹)		
(۱) عصب شناختی یادگیری (۲) تکامل و فیزیولوژی مغز (۳) علوم اعصاب (۴) توسعه عصبی فراگیر	ارائه الگوی توسعه حرفه‌ای معلمان ریاضی مبتنی بر رویکرد تربیت مغز در نظام آموزشی ایران	شاهسونی و همکاران (۱۴۰۱)	۴
(۱) علوم مغز و اعصاب (۲) پژوهشگران مغز محور (۳) حافظه کاری و کنترل توجه	ضرورت طراحی بسته آموزشی مشاوره برنامه درسی با رویکرد تربیت مغز	ترکی و همکاران (۱۴۰۱)	۵
(۱) صدق و راستی (۲) مهارت‌های ارتباطی (۳) کنترل احساسات	الگوی مفهومی تربیت عاطفی با رویکردی بر نهج البلاغه	فرمهبینی و رضوان خواه (۱۳۹۶)	۶
(۱) تحریک ذهنی (۲) فعالیت‌های ذهنی (۳) انعطاف پذیری مغز و اعصاب (۴) علوم مغز و اعصاب	بینش‌های اساسی برآمده از یافته‌های علوم مغز و اعصاب برای تعلیم و تربیت: مرور سیستماتیک مستندات بین المللی	براتعلی و همکاران (۱۳۹۵)	۷
(۱) قهر و آزار دادن (۲) محبت کردن (۳) اکرام فرزندان (۴) عدم تبعیض (۵) روحی و جسمی	بررسی فقهی بایدها و نبایدهای تربیت عاطفی فرزندان در سبک زندگی اسلامی ی رسانی به دیگران برای نیکی به تقوایبشگی	محامی و مولودی (۱۳۹۴)	۸
(۱) احساسات (۲) تنظیم و کنترل عواطف (۳) تقویت ارتباط (۴) اخوت (۵) احسان و ایثار	بررسی مفهوم، اصول و روش‌های تربیت عاطفی از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)	زنبیلی و همکاران (۱۳۹۶)	۹
(۱) نظام تربیتی (۲) اصل ارتقای عاطفی (۳) پشتوانه معرفتی	سازماندهی نظام تربیت عاطفی براساس آموزه‌های قرانی	متقی، نجفی و نصرتی هشی (۱۳۹۴)	۱۰
(۱) تکریم و احترام متقابل (۲) حسن رفتار و همدلی (۳) خوش رویی (۴) محبت (۵) هدیه دادن (۶) الگوی شایسته بودن	بررسی نقش والدین در تربیت عاطفی کودک با بهره گیری از سیره امام رضا (ع)	شریعتی و صحرایی (۱۳۹۸)	۱۱
(۱) عواطف سالم (۲) احساس تنهایی (۳) احساسات غلط (۴) امید آفرینی (۵) احساس امنیت و آرامش	نقش زیارت اهل بیت علیها السلام بر تربیت عاطفی زائر با تاکید بر زیارت جامعه کبیره	جعفری و حسینی زاده (۱۴۰۰)	۱۲
(۱) برتری جویی (۲) احساس امنیت (۳) آرامش (۴) عاطفه (۵) عزت نفس	تحلیل نقش بازی در تربیت عاطفی کودکان	احمدی (۱۴۰۱)	۱۳

تقویت اراده (۱)	اعتماد به نفس (۲)	مبارزه با عادات ناپسند (۳)	تفکر و آگاهی (۴)	دوست یابی (۵)	مسئولیت پذیری (۶)	تربیت اجتماعی (۷)	راهکارهای تربیت اجتماعی و عاطفی نوجوانان در قرآن و احادیث	عمرانی و همکاران (۱۳۹۴)	۱۴
انسان دوستی (۱)	محبت (۲)	احترام متقابل (۳)	هدیه دادن (۴)	امنیت روانی (۵)	عواطف مثبت (۶)		راهکارهای تربیت اجتماعی و عاطفی نوجوانان در قرآن و احادیث	فقیهی و نجفی (۱۳۹۲)	۱۵
رحمت (۱)	حضور قلوب (۲)	صدق و راستی (۳)					راهکارهای تربیت اجتماعی و عاطفی نوجوانان در قرآن و احادیث	جهانداری و همکاران (۱۳۹۹)	۱۶
ارتباطات عاطفی (۱)	مدیریت عواطف خویش و نیازهای عاطفی (۲)						وظایف والدین در تربیت عاطفی فرزندان از منظر فقهی (با تاکید بر هفت سال اول)	کریم خانی و زارعات (۱۴۰۱)	۱۷
کسب شادی (۱)	هوای نفس (۲)	ملاحت نفس، قرب الهی (۳)					اهداف، اصول و روشهای تربیت عاطفه «غم و شادی» از منظر صحیفه علویه	علوی و همکاران (۱۳۹۸)	۱۸
آموزه‌های اخلاقی (۱)	توانمندی‌های عاطفی (۲)	شکوفایی (۳)					ارائه الگویی سلامت محور از تربیت عاطفی فرزندان در منابع و اندیشه‌های اسلامی	بحری و همکاران (۱۴۰۰)	۱۹
عاطفه (۱)	محبت (۲)	دوست داشتن (۳)					محبت خدا در تربیت عاطفی کودک؛ ضرورت و راهکارها	نوری کلنکاری (۱۳۹۴)	۲۰
روح لطیف و عاطفی (۱)	ارزش‌های احترام (۲)	مدیریت احساسات (۳)					تربیت عاطفی و عقلانی دختران با عملکرد خوب والدین	فلاحی (۱۳۹۶)	۲۱
مهرورزی (۱)	تشویق و ترغیب (۲)	برانگیختن احساسات و عواطف (۳)					روش‌های عاطفی در تربیت اصلاحی از دیدگاه احادیث	همت بناری و امینی، (۱۳۹۹)	۲۳
دلسوزی و مهربانی (۱)	آموزه‌های اخلاقی (۲)	ترحم (۳)					ارائه الگویی سلامت محور از تربیت عاطفی فرزندان در منابع و اندیشه‌های اسلامی	به‌ری و همکاران (۱۴۰۰)	۲۴
ارزش‌های تربیت (۱)	تربیت عاطفی و خانواده (۲)	فروتنی (۳)					بررسی نقش والدین در تربیت عاطفی کودک با بهره‌گیری از سیره امام رضا (ع)	شریعتی و صحرائی (۱۳۹۸)	۲۵
ارتباط عاطفی (۱)	عملکرد عاطفی تربیت دینی (۲)						تحلیل و مقایسه نیازهای تربیت دینی دانش آموزان دوره متوسطه در ابعاد شناختی، عاطفی و عملکردی	شرفی و شرفی (۱۳۹۲)	۲۶

بهبود رفتار (۱)			
انگیزش (۲)			
دل‌های سخت (۳)	روش‌شناسی تربیت صحیح عاطفی با تکیه بر بیانات رضوی	مظلومی و همکاران	۲۷
محبت (۴)	(ع)	(۱۴۰۰)	
نرم کردن قلوب (۵)			
۱. احترام متقابل			
۲. مدیریت عواطف خویش و نیازهای عاطفی	آموزش عاطفی برای توسعه پایدار: تحلیل برنامه درسی آموزش معلمان در پرتغال و اسپانیا	کریستووانو، والنته، ربلو و رویوو (۲۰۲۳)	۲۸
۳. تفکر و آگاهی			
۱ محبت کردن			
۲ صمیمیت	امکان اجرای آموزش عاطفی در بستر مدرسه	دیمیتریویچ (۲۰۲۳)	۲۹
۳ کار نیکو انجام دادن			
۱ تحریک ذهنی			
۲ فعالیت‌های فیزیولوژیکی مغز	تأثیر رویکرد یادگیری مبتنی بر مغز بر عادات مطالعه و اضطراب امتحان در دانش‌آموزان سال اولی با ناتوانی‌های یادگیری	ناصر (۲۰۱۹)	۳۰
۳ حفظ کردن			
۱ الگوریتم			
۲ عملکرد مغز	تأثیر رویکرد آموزش مبتنی بر مغز ادغام شده با جئوجبرا (ماژول B-Geo) بر درک مفهومی دانش‌آموزان	یاتیم، صالح، ذوالنیدی، سرخدار و یاتیم (۲۰۲۲)	۳۱
۳ حفظ کردن			
۱ مهارت ذهنی			
۲ بازی با ذهن	تأثیر یک برنامه تمرینی با استفاده از تئوری یادگیری مبتنی بر مغز در رشد تفکر خلاق و مهارت‌های پاس و امتیاز دهی به فوتبال دستی بازیکنان جوان	هرید ^۴ (۲۰۱۸)	۳۲
۳ عملکرد ذهنی			
۴ تحریک ذهنی			

در ادامه با توجه به اینکه بسیاری از این مؤلفه‌های بدست آمده متشابه و هم‌معنی و هم‌مفهوم هستند، فرآیند استخراج مؤلفه‌های اصلی طی کدگذاری محوری و انتخابی انجام و در مجموع تعداد ۱۰ مؤلفه اصلی به شرح زیر استخراج شدند:

- ۱) تحریک ذهنی
- ۲) فعالیت‌های ذهنی
- ۳) انعطاف‌پذیری مغز و اعصاب
- ۴) علوم مغز و اعصاب
- ۵) مهر ورزی
- ۶) پرادش‌های عددی
- ۷) علوم اعصاب آموزشی
- ۸) آموزش‌های اخلاقی
- ۹) اصل ارتقای عاطفی
- ۱۰) تنظیم و کنترل عواطف

¹ Cristóvão, Valente, Rebelo & Ruivo

² Dimitrijević

³ Yatim, Saleh, Zulnadi, Yew & Yatim

⁴ Heribd

طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز چگونه است؟

به منظور طراحی الگو برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز، متناسب با مؤلفه‌های اصلی شناسایی شده عناصر نه گانه کلاین (هدف، محتوی، فعالیت‌های یادگیری، روش‌های یاددهی (روش تدریس)، عنصر زمان و مکان، گروه بندی، مواد و منابع و ابزار و روش ارزشیابی به شرح جدول ۲ اقدام شد.

جدول ۲. الگوی معتبر برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز

۱- هدف	۲- محتوی	۳- فعالیت‌های یادگیری
۱. تحریک ذهنی:	۱. تحریک ذهنی:	۱. تحریک ذهنی:
- هدف از طراحی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز برای دانش‌آموزان ابتدایی، تحریک ذهنی افراد به وسیله فعالیت‌های آموزشی است که مغز را به چالش کشیده و فرآیند یادگیری را تقویت کند.	- الگوهای حسابشی - تنوع درسی - مشارکت فعال ۲. فعالیت‌های ذهنی:	- ارائه مسائل چالشی و پرهیز از الگوهای تکراری برای تشویق دانش‌آموزان به تفکر انتقادی و حل مسائل پیچیده. ۲. فعالیت‌های ذهنی:
۲. فعالیت‌های ذهنی:	۳. انعطاف پذیری مغز و اعصاب:	- انجام پروژه‌های گروهی با موضوعات جذاب و پرنرنگ به منظور تقویت مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی.
- هدف از برنامه، ارائه فعالیت‌های ذهنی مناسب با توجه به توسعه ذهن دانش‌آموزان است تا از طریق این فعالیت‌ها، تفکر و حل مسائل ذهنی آن‌ها تقویت شود.	- تطابق با تغییرات - تطابق شناختی - سازگاری مغزی ۴. علوم مغز و اعصاب:	۳. انعطاف پذیری مغز و اعصاب:
۳. انعطاف پذیری مغز و اعصاب:	- یادگیری و حافظه ۵. مهرورزی:	- افزایش تشویق دانش‌آموزان به تغییرات و افزایش انعطاف پذیری مغز و اعصاب.
- هدف این برنامه، ارتقاء انعطاف‌پذیری مغز و اعصاب دانش‌آموزان است تا بتوانند بهترین عملکرد را در مواجهه با چالش‌ها و تغییرات ناشی از فرآیند یادگیری داشته باشند.	- تعاملات انسانی - تعهد به ارتباطات مثبت - احترام و محبت ۶. پردازش‌های عددی:	۴. علوم مغز و اعصاب:
۴. علوم مغز و اعصاب:	۷. علوم اعصاب آموزشی:	- برگزاری آزمون‌ها و فعالیت‌های علمی مبتنی بر ساختار و عملکرد مغز جهت افزایش دانش دانش‌آموزان در حوزه علوم مغز و اعصاب.
- هدف از برنامه، آشنایی دانش‌آموزان با اصول و علوم مغز و اعصاب است تا به نحوی بهترین نحوه یادگیری خود را درک کنند و از این دانش برای بهبود عملکردشان استفاده کنند.	- شناخت اعداد - تطبیق با سبک‌های یادگیری ۸. آموزه‌های اخلاقی:	۵. مهرورزی:
۵. مهرورزی:	- آموزش بر مغز - روش‌های بهینه آموزش - تطبیق با سبک‌های یادگیری	۶. پردازش‌های عددی:
- هدف این برنامه، ترویج فعالیت‌های مهرورزی برای تقویت ارتباطات انسانی و افزایش همدلی و تعامل مثبت دانش‌آموزان در محیط آموزشی است.	۹. اصل ارتقای عاطفی:	۷. علوم اعصاب آموزشی:
۶. پردازش‌های عددی:	- رفتارهای مسئولانه - اصل ارتقای عاطفی:	- اجرای تمرینات تغییرپذیر و متنوع برای تشویق دانش‌آموزان به سازگاری با تغییرات و افزایش انعطاف پذیری مغز و اعصاب.
- هدف از طراحی برنامه، ارائه فعالیت‌های پردازش عددی با تمرکز بر توسعه مهارت‌های ریاضی و عددی در دانش‌آموزان است.	۱۰. تنظیم و کنترل عواطف:	۸. آموزه‌های اخلاقی:
۷. علوم اعصاب آموزشی:	حس خوب	- برگزاری جلسات آزمون‌ها و مصاحبه‌های گروهی با محوریت ارزش‌های اخلاقی به منظور آموزش و تقویت این ارزش‌ها در دانش‌آموزان.
- هدف این برنامه، آشنایی دانش‌آموزان با علوم اعصاب آموزشی به منظور بهبود روش‌ها و فرآیندهای یادگیری و تدریس است.	- مدیریت تعارض و حل مسئله - مدیریت عواطف منفی	۹. اصل ارتقای عاطفی:
۸. آموزه‌های اخلاقی:		- اجرای جلسات مدیریت استرس و تمرینات توانمندسازی احساسات به منظور ارتقاء

<p>سطح عاطفی دانش‌آموزان. ۱۰. تنظیم و کنترل عواطف: - اجرای وظایف تنظیم احساسات و مدیریت عواطف منفی به عنوان یک فعالیت عملی جهت تقویت مهارت‌های تنظیم و کنترل عواطف.</p>		<p>- هدف این برنامه، آموزش مفاهیم اخلاقی و ارتقاء ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان به منظور شکل‌گیری شخصیت اخلاقی و مسئولانه در آن‌ها است. ۹. اصل ارتقای عاطفی: - هدف این برنامه، ارتقاء عاطفه دانش‌آموزان و آموزش اصول ارتقای عاطفی به منظور تقویت روابط اجتماعی و احساسات مثبت آن‌ها است. ۱۰. تنظیم و کنترل عواطف: - هدف این برنامه، آموزش تکنیک‌ها و مهارت‌های تنظیم و کنترل عواطف به دانش‌آموزان به منظور بهبود مدیریت استرس و ارتقاء رفتارهای سازنده است.</p>
<p>۶- عنصر زمان</p>	<p>۵- عنصر فضا</p>	<p>۴- عنصر روش‌های یادگیری</p>
<p>عناصر زمان: ترتیب زمانی برنامه هفته ۱-۲: - تحریک ذهنی: معرفی به بازی‌های ذهنی و چالش‌های حل مسئله - فعالیت‌های ذهنی: تمرینات تقویت حافظه و تمرکز - انعطاف پذیری مغز و اعصاب: ورزش‌های مخصوص تقویت انعطاف پذیری هفته ۳-۴: - علوم مغز و اعصاب: مقدمه‌ای به اصول اولیه علوم مغز و اعصاب - مهر ورزی: تربیت احساس مهربانی و همدلی هفته ۵-۶: - پردازش‌های عددی: بازی‌ها و تمریناتی برای تقویت مهارت‌های عددی - علوم اعصاب آموزشی: بررسی نقش علوم اعصاب در فرآیند آموزش هفته ۷-۸: - آموزه‌های اخلاقی: معرفی به اصول اخلاقی و توسعه ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان - اصل ارتقای عاطفی: تمریناتی برای افزایش هوش هیجانی و مدیریت احساسات هفته ۹-۱۰: - تنظیم و کنترل عواطف: آموزش به دانش‌آموزان برای تشخیص و کنترل عواطف خود</p>	<p>عناصر مکان: تنظیم فضای آموزشی کلاس آموزشی: - تحریک ذهنی: آماده‌سازی کلاس با بازی‌های ذهنی و چالش‌های مختلف - فعالیت‌های ذهنی: اجرای تمرینات تقویت حافظه و تمرکز در محیط کلاس - انعطاف پذیری مغز و اعصاب: ایجاد فضاهای آموزشی انعطاف‌پذیر برای ترویج یادگیری خلاقانه فضای باز: - علوم مغز و اعصاب: برگزاری جلسات خارج از کلاس با موضوعات مرتبط با علوم مغز و اعصاب - مهر ورزی: تنظیم فضاهای باز برای فعالیت‌های ورزشی و بازی‌های گروهی جهت تقویت همدلی و مهربانی آمفی‌تئاتر یا سالن بزرگ: - پردازش‌های عددی: برگزاری کارگاه‌ها و بازی‌های گروهی برای تقویت مهارت‌های عددی - علوم اعصاب آموزشی: برگزاری سخنرانی‌ها و نمایش‌ها با موضوعات مرتبط با علوم اعصاب آموزشی محل خاص آموزشی (مثل کتابخانه یا آزمایشگاه): - آموزه‌های اخلاقی: برگزاری گفتگوها و فعالیت‌های گروهی برای تبادل نظر در مورد اصول اخلاقی - اصل ارتقای عاطفی: تدوین فضاهای خاص جهت تمرینات افزایش هوش هیجانی و مدیریت احساسات فضای طبیعی (مثل باغ یا فضای سبز):</p>	<p>۱. تحریک ذهنی: - از طریق فعالیت‌های پرهیزی از الگوهای تکراری و ارائه چالش‌های متنوع و جذاب، تحریک ذهنی دانش‌آموزان را افزایش دهید. ۲. فعالیت‌های ذهنی: - با ایجاد فضاهای یادگیری تعاملی و ارائه سؤالات پرنگ و جذاب، دانش‌آموزان را به فعالیت‌های ذهنی ترغیب و تشویق کنید. ۳. انعطاف پذیری مغز و اعصاب: - با ارائه وظایف تغییرپذیر و تنوع در روش‌های آموزشی، انعطاف پذیری مغز و اعصاب دانش‌آموزان را ارتقاء دهید. ۴. علوم مغز و اعصاب: - از طریق داستان‌ها، ویدئوها و فعالیت‌های آموزشی علوم مغز و اعصاب را به صورت جذاب و قابل درک به دانش‌آموزان ارائه دهید. ۵. مهرورزی: - با فعالیت‌های گروهی و مهارت‌های ارتباطی، مهر ورزی را درون و برون دانش‌آموزان ترویج و تقویت کنید. ۶. پردازش‌های عددی: - از طریق بازی‌ها، مسابقات و تمرینات عددی، دانش‌آموزان را به پردازش اعداد و افزایش مهارت‌های عددی ترغیب نمایید. ۷. علوم اعصاب آموزشی: - با استفاده از مطالب آموزشی تصویری و تعاملی، علوم اعصاب آموزشی را به دانش‌آموزان ارائه دهید تا برنامه درسی آنها اثربخش‌تر باشد. ۸. آموزه‌های اخلاقی: - با راهنمایی‌ها و فعالیت‌های گروهی مبتنی</p>

- بر مواقع واقعی، آموزه‌های اخلاقی را در زندگی روزمره دانش‌آموزان تجربه کنید.
۹. اصل ارتقای عاطفی:
- با ارائه مهارت‌های مدیریت استرس، ترویج تعاملات اجتماعی سازنده و توانمندسازی احساسات، اصل ارتقای عاطفی را در دانش‌آموزان تقویت نمایید.
۱۰. تنظیم و کنترل عواطف:
- با ارائه مهارت‌های تنظیم احساسات، آموزش به کنترل عواطف در مواجهه با چالش‌ها را در برنامه درسی عاید کنید.

۷- گروه بندی	۸- مواد، منابع و ابزار یادگیری	۹- ارزشیابی و ابزارهای آن
عناصر گروه بندی: سازماندهی برنامه بر اساس گروه‌های تفکری	کتاب و منابع درسی:	۱. تحریک ذهنی:
گروه ۱: تحریک ذهنی	- تحریک ذهنی: انتخاب کتبی با محتوای جذاب و چالش‌آفرین برای ترغیب دانش‌آموزان به تفکر خلاقانه	- با اجرای آزمون‌های تحلیلی و تدریس مسائل پیچیده، ارزشیابی تحریک ذهنی دانش‌آموزان را انجام دهید.
- فعالیت‌های گروهی: برگزاری جلسات گروهی برای حل مسائل و چالش‌های ذهنی	- فعالیت‌های ذهنی: فراهم کردن تمرینات و فعالیت‌های عقلانی در کتب درسی	۲. فعالیت‌های ذهنی:
- مسابقات گروهی: برگزاری مسابقات تحریک ذهنی بین گروه‌ها با جوایز جذاب	- انعطاف پذیری مغز و اعصاب: معرفی منابعی در زمینه تمرینات مغزی و بازی‌های حل مسئله	- از طریق پروژه‌ها و تمرینات تفکر انتقادی، میزان مهارت‌های فعالیت‌های ذهنی دانش‌آموزان را ارزیابی نمایید.
- کارگاه‌های گروهی: برگزاری کارگاه‌های ذهنی با محوریت توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی	- علم مغز و اعصاب: استفاده از نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌های آموزشی مبتنی بر علوم مغز و اعصاب	۳. انعطاف پذیری مغز و اعصاب:
- پروژه‌های گروهی: انجام پروژه‌های گروهی جهت اجرای فعالیت‌های ذهنی متنوع	- مهر ورزی: ارائه اپلیکیشن‌ها و ویدئوهای آموزشی برای تمرینات مهربانی و همدلی و وسایل آموزشی تعاملی:	- با اجرای تمرینات و آزمون‌های تغییرپذیر، انعطاف پذیری مغز و اعصاب دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.
گروه ۳: انعطاف پذیری مغز و اعصاب	- پردازش‌های عددی: استفاده از تجهیزات تعاملی و بازی‌های الکترونیکی برای تقویت مهارت‌های عددی	۴. علوم مغز و اعصاب:
- تمرینات گروهی انعطاف پذیری: اجرای تمرینات گروهی برای تقویت انعطاف پذیری مغز و اعصاب	- علوم اعصاب آموزشی: تهیه و استفاده از وسایل آموزشی تعاملی جهت نمایش مفاهیم علوم اعصاب و مستندات: فیلم‌ها و مستندات:	- با برگزاری آزمون‌های شناختی و پروژه‌های تحقیقی، مفاهیم علوم مغز و اعصاب دانش‌آموزان را ارزیابی نمایید.
مواقع چالش‌آفرین گروهی: مواقع چالش‌آفرین برای تقویت مهارت‌های انعطاف پذیری در گروه	- آموزه‌های اخلاقی: مشاهده فیلم‌ها و مستندات مرتبط با اصول اخلاقی و توسعه ارزش‌های اخلاقی	۵. مهرورزی:
گروه ۴: علوم مغز و اعصاب	- اصل ارتقای عاطفی: استفاده از فیلم‌ها برای نمایش مواقع مختلفی که نیاز به ارتقای عاطفی دارند	- از طریق پرونده‌های رفتاری و ارزیابی مشاهدات، سطح مهرورزی دانش‌آموزان را مشخص کرده و ارزیابی نمایید.
- کارگاه‌های گروهی علوم مغز و اعصاب: برگزاری کارگاه‌های تعاملی با محوریت علوم مغز و اعصاب	- تجارب عملی:	۶. پردازش‌های عددی:
- پروژه‌های تحقیقی گروهی: انجام پروژه‌های تحقیقی در زمینه علوم مغز و اعصاب	- تنظیم و کنترل عواطف: برگزاری تجربیات عملی و ورزش‌های عاطفی در محیط کلاس برای تمرین در تنظیم و کنترل عواطف	- با اجرای تست‌های عددی و تمرینات پیشرفت مهارت‌های پردازش عددی دانش‌آموزان را اندازه‌گیری کنید.
گروه ۵: مهر ورزی		۷. علوم اعصاب آموزشی:
- فعالیت‌های گروهی مهربانی: برگزاری فعالیت‌های گروهی برای تمرین مهربانی و همدلی		- با ارائه پروژه‌ها و تمرینات مرتبط با علوم اعصاب آموزشی، درک دانش‌آموزان از این حوزه را ارزیابی کنید.
- بازی‌های گروهی مهر ورزی: اجرای بازی‌های گروهی جهت تقویت مهارت‌های اجتماعی		۸. آموزه‌های اخلاقی:
گروه ۶: پردازش‌های عددی		- با استفاده از مصاحبه‌ها و تمرینات گروهی، ارزش‌های اخلاقی دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.
		۹. اصل ارتقای عاطفی:
		- با انجام پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌های فردی،

سطح ارتقاء عاطفی دانش‌آموزان را سنجیده و ارزیابی کنید.
۱۰. تنظیم و کنترل عواطف:
- از طریق مشاهدات و اجرای وظایف عملی، مهارت‌های تنظیم و کنترل عواطف دانش‌آموزان را اندازه‌گیری کنید.

- بازی‌ها و تمرینات گروهی عددی: اجرای بازی‌ها و تمرینات گروهی برای تقویت مهارت‌های عددی
- مسابقات گروهی عددی: برگزاری مسابقات گروهی در زمینه پردازش‌های عددی
گروه ۷: علوم اعصاب آموزشی
- نمایش‌ها و کارگاه‌های گروهی: برگزاری نمایش‌ها و کارگاه‌های گروهی در زمینه علوم اعصاب آموزشی
- تبادل تجربیات گروهی: تشکیل جلسات تبادل تجربیات بین اعضای گروه
گروه ۸: آموزه‌های اخلاقی
- بحران‌های اخلاقی گروهی: مطرح کردن بحران‌های اخلاقی در گروه و گفتگو برای یادگیری اصول اخلاقی
- فعالیت‌های گروهی ارتقای اخلاق: برگزاری فعالیت‌های گروهی برای توسعه ارزش‌های اخلاقی
گروه ۹: اصل ارتقای عاطفی
- تمرینات گروهی ارتقاء هوش هیجانی: اجرای تمرینات گروهی جهت افزایش هوش هیجانی
- پروژه‌های گروهی عاطفی: انجام پروژه‌های گروهی مرتبط با ارتقاء عواطف
گروه ۱۰: تنظیم و کنترل عواطف
- کلاس‌های آموزشی گروهی کنترل عواطف: برگزاری کلاس‌های آموزشی گروهی برای تنظیم و کنترل عواطف
- تمرینات گروهی تعادل عاطفی: اجرای تمرینات گروهی جهت حفظ تعادل عاطفی در گروه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتبه بندی مؤلفه‌ها از دید معلمان

برای رتبه‌بندی مؤلفه‌ها از دید معلمان از آزمون فریدمن استفاده شد. آزمون فریدمن یک آزمون ناپارامتری است که برای مقایسه رتبه‌ها در بین k متغیر (گروه) با اندازه‌های تکراری استفاده می‌شود. در این تحقیق، با ۹ عنصر روبرو هستیم. به منظور رتبه بندی هر کدام از این عناصر در آزمون فریدمن، فرض صفر مبتنی بر یکسان بودن میانگین رتبه‌ها در بین گروه مطرح است. رد شدن فرض صفر به معنی این است که در بین گروه‌ها و عوامل حداقل دو گروه با هم اختلاف دارند. در ذیل (جدول ۳) نتایج مربوط به این آزمون مشاهده می‌شود. طبق جدول ۳، معلمان محتوا را دارای بالاترین اهمیت و رتبه، هدف را در رتبه بعدی و به ترتیب فعالیت‌های یادگیری، ارزشیابی، روش تدریس، منابع آموزشی، گروه بندی و مکان و و در آخر عنصر زمان از نظر ارزش ارزیابی کردند.

جدول ۳. میانگین رتبه‌های متغیرهای تحقیق

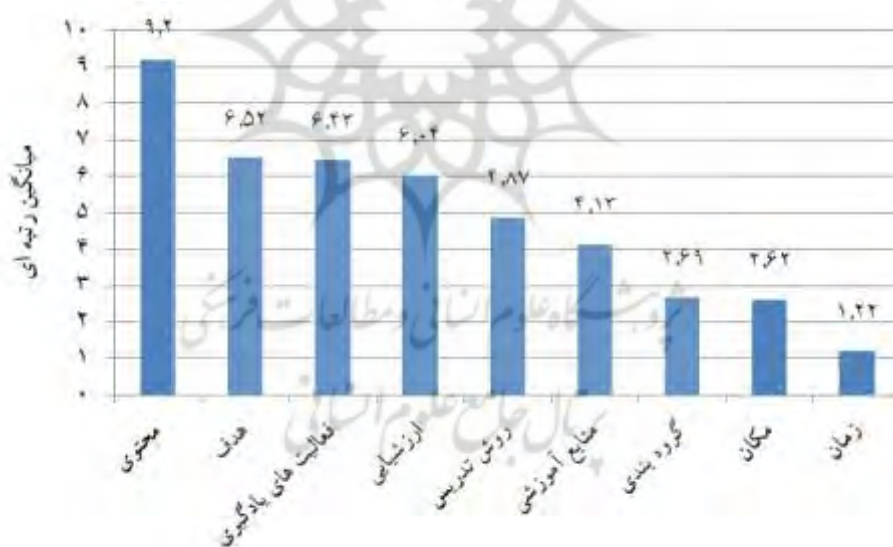
رتبه‌ها	مؤلفه	میانگین رتبه‌ای
اول	محتوی	۹/۲
دوم	هدف	۶/۵۲
سوم	فعالیت‌های یادگیری	۶/۴۳
چهارم	ارزشیابی	۶/۴۰
پنجم	روش تدریس	۴/۸۷
ششم	منابع آموزشی	۴/۱۳
هفتم	گروه بندی	۲/۶۹
هشتم	مکان	۲/۶۲
نهم	زمان	۱/۲۲

در جدول ۴ نیز آماره‌های آزمون فریدمن را ملاحظه می‌شود.

جدول ۴- آماره‌های آزمون فریدمن

تعداد	۷۶
خی	۸۱۷/۰۵۳
درجه آزادی	۸
سطح معنی داری	۰/۰۴۱

طبق نتایج جداول فوق و با توجه به سطح معناداری در جدول ۳، میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های مورد بررسی با یکدیگر متفاوت است و این تفاوت رتبه معنادار است، بنابراین فرض صفر آزمون فریدمن رد می‌شود و تفاوت میانگین‌ها معنادار است. در نمودار ۱ نیز نتایج رتبه‌بندی ملاحظه می‌شود.

نمودار ۱. نمودار میانگین رتبه‌ای متغیرها

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی الگوی برنامه درسی مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز انجام شد و ویژگی‌ها و مشخصات عناصر برنامه‌درسی شناسایی شد. تا مسئولین، مدیران و معلمان با بهره‌گیری از این الگو، در مورد برنامه‌ریزی و اجرایی کردن این الگو، تصمیم‌گیری کنند. ملاحظات مربوط به هر یک از عناصر نه گانه الگوی برنامه‌درسی مورد نظر در دوره ابتدایی بر اساس الگوی کلاین به صورت خلاصه عبارتند از:

باتوجه به نقش کلیدی عنصر هدف در برنامه‌درسی، ملاحظات خاص این عنصر در الگوی تهیه شده شامل تحریک ذهنی افراد به وسیله فعالیت‌های آموزشی، ارائه فعالیت‌های ذهنی مناسب با توجه به توسعه ذهن دانش‌آموزان، ارتقاء انعطاف‌پذیری مغز و اعصاب، آشنایی با اصول و علوم مغز و اعصاب، ترویج فعالیت‌های مهرورزی برای تقویت ارتباطات انسانی و افزایش همدلی و تعامل مثبت، ارائه فعالیت‌های پردازش عددی با تمرکز بر توسعه مهارت‌های ریاضی، و آشنایی با علوم اعصاب آموزشی به منظور بهبود روش‌ها و فرآیندهای یادگیری و تدریس است. همچنین، آموزش مفاهیم اخلاقی و ارتقاء ارزش‌های اخلاقی برای شکل‌گیری شخصیت اخلاقی و مسئولانه، ارتقاء عاطفه و آموزش اصول ارتقای عاطفی به منظور تقویت روابط اجتماعی و احساسات مثبت، و آموزش تکنیک‌ها و مهارت‌های تنظیم و کنترل عواطف برای بهبود مدیریت استرس و ارتقاء رفتارهای سازنده نیز از دیگر اهداف این برنامه هستند. پژوهش‌های زیسان^۱ (۲۰۱۷)، مدالی^۲ (۲۰۱۴) و شاهسونی و همکاران (۱۴۰۱) نیز اهمیت این ویژگی‌ها را تأیید کرده‌اند، که نشان‌دهنده تأثیر مثبت این ملاحظات بر رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان و بهبود کیفیت آموزش است.

ویژگی‌های محتوا مبتنی بر تربیت عاطفی با رویکرد تربیت مغز نیز شامل زیرمؤلفه‌های هر کدام از مؤلفه‌های اصلی به پیوست جدول ۲ می‌باشد. کریستووانو و همکاران (۲۰۲۳) و دیمیترویویچ (۲۰۲۳) این یافته‌ها را تأیید کرده‌اند.

ملاحظات خاص عنصر فعالیت‌های یادگیری به این قرار است:

ارائه مسائل چالشی و پرهیز از الگوهای تکراری به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های تفکر انتقادی و حل مسئله را تقویت کنند. این امر موجب می‌شود تا دانش‌آموزان به جای حفظ مطالب، به تحلیل و بررسی عمیق مسائل بپردازند و برای حل مشکلات پیچیده آماده شوند. انجام پروژه‌های گروهی با موضوعات جذاب، دانش‌آموزان را به همکاری و همفکری ترغیب می‌کند، که این خود منجر به توسعه مهارت‌های اجتماعی و تعاملات مثبت می‌شود. تمرینات تغییرپذیر و متنوع به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا با تغییرات سازگار شوند و انعطاف‌پذیری مغز و اعصاب خود را افزایش دهند، که این امر در تقویت توانایی‌های یادگیری و پاسخ به چالش‌های جدید مؤثر است. برگزاری آزمون‌ها و فعالیت‌های علمی مبتنی بر ساختار و عملکرد مغز، دانش‌آموزان را در زمینه علوم مغز و اعصاب افزایش می‌دهد و به درک بهتر فرآیندهای یادگیری و حافظه کمک می‌کند. فعالیت‌های گروهی مهارت‌های ارتباطی و تقویت تعاملات مثبت از طریق مهرورزی، باعث افزایش همدلی و همکاری میان دانش‌آموزان می‌شود. تمرینات عددی جذاب و بازی‌های ریاضی به تقویت توانایی‌های پردازش عددی دانش‌آموزان کمک می‌کنند و انگیزه آنها را برای یادگیری ریاضیات افزایش می‌دهند. استفاده از ویدئوها و مواد آموزشی جذاب در جلسات آموزشی، تسلط دانش‌آموزان بر علوم اعصاب آموزشی را افزایش می‌دهد و یادگیری را برای آنها لذت‌بخش‌تر می‌کند. نقش‌آفرینی‌ها و مصاحبه‌های گروهی با محوریت ارزش‌های اخلاقی، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا این ارزش‌ها را درک کرده و در رفتارهای روزمره خود به کار بگیرند. جلسات مدیریت استرس و تمرینات توانمندسازی احساسات، سطح عاطفی دانش‌آموزان را ارتقاء می‌دهد و به آنها کمک می‌کند تا با استرس‌های روزمره بهتر مقابله کنند. اجرای وظایف تنظیم احساسات و مدیریت عواطف منفی به عنوان یک فعالیت عملی، به تقویت مهارت‌های تنظیم و کنترل عواطف در دانش‌آموزان می‌انجامد و بهبود رفتارهای سازنده را در پی دارد. پژوهش‌های ناصر (۲۰۱۹) و شاهسونی و همکاران (۱۴۰۱) نیز اهمیت این ویژگی‌ها را تأیید کرده‌اند، که نشان‌دهنده تأثیر مثبت این رویکردها بر رشد و توسعه همه‌جانبه دانش‌آموزان است.

در خصوص عنصر روش‌های یاددهی - یادگیری، ویژگی‌های زیر بیان شد:

در تفسیر و تبیین اهمیت ویژگی‌های ذکر شده در برنامه درسی، باید به نقش چندگانه در برنامه درسی، باید به نقش چندگانه و تاثیرات مثبت این ویژگی‌ها بر فرآیند یادگیری و رشد دانش‌آموزان اشاره کرد. از طریق پرهیز از الگوهای تکراری و ارائه چالش‌های متنوع و جذاب، دانش‌آموزان ترغیب می‌شوند تا تفکر انتقادی و خلاقانه خود را به کار گیرند و مهارت‌های حل مسئله را تقویت کنند. ایجاد فضاهای یادگیری تعاملی و ارائه سؤالات جذاب، دانش‌آموزان را به مشارکت فعال در فرآیند یادگیری و تبادل ایده‌ها تشویق می‌کند، که این امر به بهبود تعاملات اجتماعی و توسعه

¹ Zeycan

² Madalli

مهارت‌های ارتباطی می‌انجامد. ارائه وظایف تغییرپذیر و تنوع در روش‌های آموزشی از طریق داستان‌ها، ویدئوها و فعالیت‌های آموزشی، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با استفاده از روش‌های مختلف یادگیری، اطلاعات را بهتر پردازش کنند و به یادگیری عمیق‌تری دست یابند. فعالیت‌های گروهی و تقویت مهارت‌های ارتباطی از طریق بازی‌ها، مسابقات و تمرینات عددی، توانایی دانش‌آموزان در همکاری و کار گروهی را افزایش می‌دهد و انگیزه آنها برای یادگیری را بیشتر می‌کند. استفاده از مطالب آموزشی تصویری و تعاملی، یادگیری را جذاب‌تر و موثرتر می‌کند، چرا که این روش‌ها با استفاده از تصاویر و تعاملات عملی، مفاهیم را بهتر منتقل می‌کنند. راهنمایی‌ها و فعالیت‌های گروهی مبتنی بر موقعیت‌های واقعی، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های عملی و کاربردی را در زندگی روزمره به کار بگیرند. ارائه مهارت‌های مدیریت استرس و ترویج تعاملات اجتماعی سازنده و توانمندسازی احساسات، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با چالش‌های عاطفی و روانی بهتر مواجه شوند و مهارت‌های لازم برای تنظیم و کنترل عواطف خود را به دست آورند. این ویژگی‌ها توسط پژوهش‌های یاتیم، صالح، ذوالنیدی، سرخدار و یاتیم (۲۰۲۲) و ناصر (۲۰۱۹) تأیید شده‌اند، که نشان‌دهنده اهمیت و تأثیر مثبت این رویکردها در بهبود فرآیند یادگیری و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان است.

در تفسیر و تبیین اهمیت ویژگی‌های عنصر فضا و زمان در برنامه درسی، باید به نقش کلیدی این عناصر در بهبود کیفیت یادگیری و دستیابی به اهداف آموزشی اشاره کرد. عنصر فضا در برنامه درسی شامل محیط‌های متنوعی مانند کلاس‌های آموزشی، فضای باز، آمفی‌تئاتر یا سالن بزرگ، محل‌های خاص آموزشی مانند کتابخانه یا آزمایشگاه و فضای طبیعی مانند باغ یا فضای سبز است. هر یک از این فضاها بسته به نوع هدف آموزشی و فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده، تأثیرات متفاوتی بر فرآیند یادگیری دانش‌آموزان دارند. به عنوان مثال، استفاده از فضای باز یا فضای طبیعی می‌تواند به بهبود خلاقیت و تفکر انتقادی دانش‌آموزان کمک کند، در حالی که محیط‌های خاص آموزشی مانند کتابخانه یا آزمایشگاه می‌توانند به تعمیق یادگیری در موضوعات خاص و تقویت مهارت‌های عملی منجر شوند.

عنصر زمان نیز با توجه به ملاحظات خاص در قالب ۱۰ هفته متناسب با اهداف مختلف تنظیم شده است. این برنامه زمانی به گونه‌ای طراحی شده است که هر هفته به یک گروه مشخص از مولفه‌های اصلی برنامه درسی اختصاص یابد. این تقسیم‌بندی زمانی، به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا به صورت منظم و مرحله‌به‌مرحله با مفاهیم مختلف آشنا شوند و فرآیند یادگیری خود را بهبود بخشند.

پژوهش‌های هبرید (۲۰۱۸)، سرخدار و یاتیم (۲۰۲۲) و عمرانی و همکاران (۱۳۹۴) نیز اهمیت این ویژگی‌ها را تأیید کرده‌اند. این پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده بهینه از فضاهای مختلف آموزشی و تنظیم مناسب زمان‌بندی در برنامه درسی، تأثیر قابل‌توجهی بر افزایش انگیزه و توانمندی‌های یادگیری دانش‌آموزان دارد. گروه‌بندی ویژگی‌های این عناصر در ۱۰ گروه متناسب با مولفه‌های اصلی برنامه درسی، مطابق با جدول ۲، با یافته‌های هبرید (۲۰۱۸) همسو بوده و نشان‌دهنده هم‌افزایی میان نظریه‌ها و کاربردهای عملی در این زمینه است. این تفسیر جامع از اهمیت عناصر فضا و زمان، به خوبی نشان می‌دهد که چگونه می‌توان با استفاده از این رویکردها، کیفیت آموزشی را بهبود بخشید و به اهداف آموزشی دست یافت.

در تفسیر و تبیین اهمیت ویژگی‌های مواد و منابع یادگیری، باید به نقش اساسی این ویژگی‌ها در بهبود فرآیند یادگیری و دستیابی به اهداف آموزشی اشاره کرد. مواد و منابع یادگیری شامل کتب و منابع درسی، نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌ها، وسایل آموزشی تعاملی، فیلم‌ها و مستندات، و تجارب عملی متناسب با نوع اهداف شناسایی شده برنامه درسی هستند. کتب و منابع درسی به عنوان مبنای اصلی اطلاعات و دانش، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا مفاهیم پایه‌ای و تئوری‌های اساسی را فرا بگیرند و ساختار منظم آموزش را فراهم می‌کنند. نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌ها با استفاده از فناوری‌های نوین، یادگیری را جذاب‌تر و تعاملی‌تر می‌سازند و به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا با روش‌های متنوع و جذاب‌تری یاد بگیرند. وسایل آموزشی تعاملی نیز با ایجاد فضای آموزشی فعال، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا از طریق تجربه و تمرین، مفاهیم را بهتر درک کنند. فیلم‌ها و مستندات با ارائه مثال‌های واقعی و تصویری، درک

عمیق‌تری از مطالب آموزشی ایجاد می‌کنند. تجارب عملی نیز با فراهم کردن فرصت‌های عملی برای اعمال دانش و مهارت‌ها، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا مهارت‌های خود را در موقعیت‌های واقعی تقویت کنند. پژوهش‌های کریستووواو و همکاران (۲۰۲۳) و دیمیترویویچ (۲۰۲۳) نیز اهمیت این ویژگی‌ها را تأیید کرده‌اند، که نشان‌دهنده تأثیر مثبت این مواد و منابع بر یادگیری دانش‌آموزان است.

در پاسخ به سؤال داور مبنی بر تفسیر و تبیین اهمیت ملاحظات خاص عنصر ارزشیابی در برنامه درسی، باید به تأثیر این روش‌ها بر ارزیابی دقیق و جامع از توانمندی‌ها و پیشرفت‌های دانش‌آموزان اشاره کرد. ملاحظات خاص این عنصر شامل اجرای آزمون‌های تحلیلی و تدریس مسائل پیچیده، استفاده از پروژه‌ها و تمرینات تفکر انتقادی، اجرای تمرینات و آزمون‌های تغییرپذیر، برگزاری آزمون‌های شناختی و پروژه‌های تحقیقی، استفاده از پرونده‌های رفتاری و ارزیابی مشاهدات، اجرای تست‌های عددی و تمرینات، ارائه پروژه‌ها و تمرینات مرتبط با علوم اعصاب آموزشی، استفاده از مصاحبه‌ها و تمرینات گروهی، انجام پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌های فردی، و ارزیابی سطح ارتقا از طریق مشاهدات و اجرای وظایف عملی است. این روش‌ها نه تنها به سنجش دانش و مهارت‌های دانش‌آموزان کمک می‌کنند، بلکه توانایی آنها در حل مسائل پیچیده، تفکر انتقادی، و اعمال دانش در موقعیت‌های واقعی را نیز ارزیابی می‌نمایند. پژوهش‌های مظلومی سید مرضیه (۱۴۰۰)، شرفی (۱۳۹۲)، و فرمehینی فراهانی (۱۳۹۲) نیز اهمیت و تأثیر مثبت این رویکردها را تأیید کرده‌اند، که نشان‌دهنده کارآمدی این روش‌ها در بهبود کیفیت ارزشیابی و ارتقاء سطح یادگیری دانش‌آموزان است.

پیشنهاد کلی از نتایج به‌دست‌آمده این است که برای ارتقاء کیفیت برنامه‌های آموزشی و ارزشیابی، ضروری است تا سیستم‌های آموزشی از محیط‌ها و ابزارهای متنوع و متناسب با اهداف آموزشی استفاده کنند. به‌کارگیری فضاهای یادگیری گوناگون مانند کلاس‌های آموزشی، فضای باز، آمفی‌تئاترها و فضاهای طبیعی می‌تواند تجربه یادگیری را جذاب‌تر و مؤثرتر کند. همچنین، استفاده از مواد و منابع آموزشی متنوع شامل کتب، نرم‌افزارها، وسایل تعاملی، فیلم‌ها و مستندات، و تجارب عملی به عمق و جذابیت یادگیری می‌افزاید. در زمینه ارزشیابی، پیشنهاد می‌شود که روش‌های متنوعی نظیر آزمون‌های تحلیلی، پروژه‌های تفکر انتقادی، تمرینات تغییرپذیر، و ارزیابی‌های مشاهداتی و عملی به کار گرفته شوند تا توانمندی‌ها و پیشرفت‌های دانش‌آموزان به طور جامع مورد سنجش قرار گیرد. این رویکردها نه تنها دقت ارزشیابی را افزایش می‌دهند بلکه به بهبود مهارت‌های حل مسائل پیچیده و تفکر انتقادی دانش‌آموزان نیز کمک می‌کنند. به‌طور کلی، با توجه به تأکید پژوهش‌های معتبر بر این روش‌ها، استفاده مستمر و منظم از این رویکردها می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری و ارزشیابی در سیستم‌های آموزشی منجر شود.

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان در نگارش مقاله بطور مختصر شرح داده شود (به صورت درصد و نیز وظایف انجام شده در مقاله).

جناب آقای دکتر جواد کیهان استاد راهنما و ناظر بر تمام جوانب تهیه و تدوین مقاله

تشکر و قدردانی

تقدیر و تشکر از گروه علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

References

- Ahmadi, T. (2022). Analysis of the role of play in the emotional education of children. *Educational and Psychological Studies of Family*, 3(6), 125-145. [In Persian]
- Alavi, S. H. R., Yari Dehnavi, M., & Qotbi Nejad, H. (2019). Goals, principles, and methods of emotional education of "grief and joy" from the perspective of Sahifa Alaviya. *Educational Sciences from the Perspective of Islam*, 7(12), 25-43. SID. <https://sid.ir/paper/257826/fa> [In Persian]
- Bahri, N., Sarmadi, M., & Imani Naeini, M. (2021). Providing a health-oriented model of emotional education for children in Islamic resources and thought. *Islamic Lifestyle with a Focus on Health*, 5(4), 370-379 .
- Baratali, M., Yousefi, A., Keshti Aray, N., & Sabouri, M. (2016). Basic insights from neuroscience findings for education: A systematic review of international documentation. *Research in Curriculum Planning (Knowledge and Research in Educational Sciences-Curriculum Planning)*, 13(21), 1-13. [In Persian]
- Benari, A. H., & Amini, M. (2020). Emotional methods in corrective education from the perspective of hadiths. <https://civilica.com/doc/1385342>. [In Persian]
- Blewitt, C., Fuller-Tyszkiewicz, M., Nolan, A., Bergmeier, H., Vicary, D., Huang, T., ... & Skouteris, H. (2018). Social and emotional learning associated with universal curriculum-based interventions in early childhood education and care centers: a systematic review and meta-analysis. *JAMA network open*, 1(8), e185727-e185727.
- Chamarty, S. (2019). Understanding relationship between emotional intelligence and perceived upbringing. *International Journal of Indian Psychology*, 7(4).22-29.
- Cristóvão, A. M., Valente, S., Rebelo, H., & Ruivo, A. F. (2023, June). Emotional education for sustainable development: a curriculum analysis of teacher training in Portugal and Spain. In *Frontiers in Education* (8), 116-319.
- Dimitrijević, D. V. (2023). Possibilities of implementing emotional education in the school context. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 53(2), 353-371.
- Farmehini Farahani, M., & Rezvankhah, S. (2017). A conceptual model of emotional education with a focus on Nahj al-Balagha. *Educational Teachings in the Quran and Hadith*, 3(1), 51-70. doi: 10.22034/iued.2017.32584. [In Persian]
- Hosseini Dolat Abad, B. H., & Razi, H. (2022). Quranic strategies for emotional education to strengthen self-compassion. *Meshkat*, 41(157), 4-27. SID. <https://sid.ir/paper/1050462/fa> [In Persian]
- Hosseinizadeh, S. A., & Jafari, Y. (2021). The role of pilgrimage to the Ahl al-Bayt in the emotional education of the pilgrim with an emphasis on the Ziyarat Jamiah Kabira. *Ma'refat Monthly*, 33(6), 67- [In Persian]
- Jahandari, R., Alavi, S. H., & Amiri Khorasani, A. (2020). The foundations of Molana's theology and its implications in emotional education (principles and methods). *Research in Islamic Education Issues*, 28(48), 189-213.
- Joyner, A. (2021). *Enabling teachers through action research: A case study of building social and emotional skills for the Kenya Competency-Based Curriculum* (Doctoral dissertation, UCL (University College London)).
- Lashkari, H., Baratali, M., & Saadatmand, Z. (2020). Identification of curriculum model components based on emotional intelligence with a brain-based education approach. *Quarterly Journal of Education in Police Science*, 8(29), 253-293. [In Persian]
- Mazloumi, S. M., Mirian, S. A., & Mohammadi Qasemi, H. (2021). Methodology of proper emotional education with an emphasis on Razavi statements. *Quran and Medicine*, 6(2), 93-100. [In Persian]
- Mottaqi, Z., Najafi, M., & Nosrati Heshi, K. (2015). Organizing the emotional education system based on Quranic teachings. *Research in Islamic Education Issues*, 23(29), 49-82. [In Persian]
- N.K. Heribd. (2018). The impact of a training program using brain-based learning theory in the development of creative thinking and skills of passing and scoring of young player's handball. January 2018 *Journal of Global Pharma Technology* 10(3):985-993.

- Nassar, E. G. A. (2019). The effects of brain-based learning approach on study habits and test anxiety among first-year preparatory school students with learning disabilities. *Psycho-Educational Research Reviews*, 8(1), 70-75.
- Noori Kelk Nari, M. (2015). God's love in the emotional education of children; Necessity and strategies. *Specialized Quarterly of Quranic Studies*, 2(115), 105-126. [In Persian]
- Omrani, S. M., Afsar Deir, H., & Omrani, M. S. (2015). Social and emotional education strategies for teenagers in the Quran and Hadiths. <https://civilica.com/doc/684592>. [In Persian]
- Omrani, S. M., Afsar Deir, H., & Omrani, M. S. (2015). Social and emotional education strategies for teenagers in the Quran and Hadiths. *Journal of Quranic Knowledge*, 6(23), 7-34. doi: 10.22054/rjqk.2015.5402 [In Persian]
- Shahsoni, S., Baratali, M., & Keshti Aray, N. (2022). Providing a professional development model for math teachers based on a brain-based education approach in Iran's educational system. *Educational Management Innovations*, 17(2), 116-130. [In Persian]
- Sharafi, M., & Sharafi, Z. (2013). Analysis and comparison of the religious education needs of high school students in cognitive, emotional, and functional dimensions. *A New Approach in Educational Management*, 4(16), 119-139. SID. <https://sid.ir/paper/168586/fa> [In Persian]
- Shariati, S. S. D., & Sahraei, F. (2019). The role of parents in the emotional education of children using the lifestyle of Imam Reza (A.S.). *Counseling and Psychotherapy Culture*, 10(38), 59-80. doi: 10.22054/qccpc.2019.40836.2103 [In Persian]
- Torki, K., Baratali, M., Saadatmand, Z., & Yousefi, Z. (2022). The necessity of designing a curriculum consultation educational package with a brain-based education approach. *Jundishapur Development of Education*, 13(2), 370-382. [In Persian]
- Yatim, S. S. K. M., Saleh, S., Zulnadi, H., Yew, W. T., & Yatim, S. A. M. (2022). Effects of Brain-Based Teaching Approach Integrated with GeoGebra (B-Geo Module) on Students' Conceptual Understanding. *International Journal of Instruction*, 15(1), 327-346.
- Zeynali, F., Shahriari Nisiani, S., Najafi, M., & Bakhtiar Nasrabadi, H. (2017). Examination of the concept, principles, and methods of emotional education from the perspective of Allameh Tabataba'i. <https://civilica.com/doc/1413777>. [In Persian]

